

Namdalseid kommune

SAKSFRAMLEGG

En ny arbeids- og velferdsforvaltning. Om samordning av Aetats, trygdeetatens og sosialtjenestens oppgaver - høring

Arkiv: 440 &13

R.f.	Utvalgssak	Utvalg	Møtedato	Status
X	112/04	Formannskapet	28.10.04	BE
X	077/04	Kommunestyret	04.11.04	BE

Saksbehandler :Solfrid Skevik
Saksnr. i arkiv :04/00498 -2

Rådmannens forslag til vedtak:

Forslag til uttalelse vedtas, jfr saksutredningen.

Behandling i Formannskapet - 28.10.04:

Forslag til tillegg fra ordfører:

Uavhengig av modell er det nødvendig at det stilles til rådighet tilstrekkelige ressurser gjennom statlige bevilgninger.

Vedtak i Formannskapet - 28.10.04:

Forslag til uttalelse med tillegg enstemmig vedtatt.

Behandling i Kommunestyret - 04.11.04:

Ingen nye forslag.

Vedtak i Kommunestyret - 04.11.04:

Formannskapets innstilling enstemmig vedtatt og lyder:

Namdalseid kommune mener at kommunemodellen bør velges.

En kan ikke se at utvalget har oppfylt forventningene om full samordning, da sentrale deler av to statlige etater blir samordnet, og den kommunale sosialtjenesten blir stående alene.

Det vises til Rapporten "Desentralisering og trygdeytelser" (Sosial- og helsedep. 1994):

"Hovedmålene er å stimulere det lokale hjelpeapparatet både organisatorisk og økonomisk til ytterligere å realisere "arbeidslinja" og til å intensivere det forebyggende arbeidet. For å oppnå dette må man i velferdssystemet søke å få til en sterkere integrering av de beslutninger som fører til kontantytelser eller tjenester. En måte å løse dette på er å samle ansvaret for enkelte kontantytelser og tjenester på samme forvaltningsnivå".

Disse intensjonene er ikke ivarettatt i den foreslått modell.

Kommunens rolle kan bli "Fattigkasse"

I den foreslåtte modellen kan en se for seg en utsiling av folk, de som faller innen for de normer som kreves for å få ytelser av den nye etat for arbeid og inntekt, og de som faller utenom som blir henvist til sosialkontoret, som blir en slags fattigkasse. Disse vil få et slikt stempel og vil være vanskelig å få i arbeid og tiltak. Dette er etter vårt synspunkt uheldig og vil i enda sterke grad bidra til å stigmatisere denne brukergruppen .

Arbeidslinja i praksis

Arbeidslinja iverksettes ikke gjennom likhet, **men likeverd og individuell tilpasning.**

De passive stønadene våre er forvaltet ut fra idealer om likbehandling og like ytelser, mens det i realiseringen av arbeidslinja krever individuell tilpassning for å lykkes.

Vi viser her til KS sine kommentarer til høringen: *" Det å gå fra en dørvakt-funksjon – til døråpnerrollen til arbeid, utdanning eller aktivitet; i form av aktivt å bistå mennesker slik at de kommer videre i sine livsprosjekter krever i stedet helt systematisk individuelt tilpasset bistand"*

Arbeidslinjas intensjoner har blitt satt sentralt ,men må realiseres lokalt. For å få den nødvendige gjennomføringskapasitet på dette nivået er en vanlig oppgavefordeling at kommunene står for gjennomføringen.

Arbeidssøkerstønad

Det synes uklart hvem som skal vurdere hvem som har rettigheter og hvilke kriterier skal legges til grunn. Tiltaket begrunnes med ønsket om bedre arbeidsretting av mange av de som i dag mottar sosialhjelp, og at den kommunale sosialtjenesten får bedre forutsetninger for å konsentrere seg om sosialt arbeid. Det mangler her en klar linje i.f.h.t. **helhetlig** tenkning rundt brukerne.

Stat eller kommune – Hvem er best?

Stortinget har i flere år gitt signaler om behovet for å samordne velferdsforvaltningen i et forsøk på å få bukt med den sterke veksten i antall stønadsmottakere og dermed i de offentlige utgiftene. Regjering og Stortinget har gått inn for arbeidslinja både som mål og virkemiddel i velferdspolitikken. Arbeidslinja har imidlertid ikke satt tydelige nok spor etter seg i praktisk politikk, i hvert fall ikke hvis man måler ut fra tilgangen på nye stønadsmottakere.

Målet med en aktiv velferdspolitik – arbeidslinja – er å få mennesker ut av passivt stønadsmottak og klientrolle. Arbeidslinja er ikke realistisk, antall uføretrygdde vokser sterkt.

Fire perspektiver taler for kommunal forankring av velferdsforvaltningen; demokratiperspektivet, brukerperspektivet, samordningsperspektivet og økonomisk effektivitet. Kommunemodellen innebærer at de tjenester og ytelser som er relevante i forhold til arbeidslinja, samles i en **kommunal Velferdsforvaltning**

Staten får ved en slik løsning ansvaret for overordnet styring, kontrollfunksjoner, klagebehandling og nasjonal infrastruktur. Oppgaver som løses sentralt, alderspensjon, barnetrygd mv. kan legges til en statlig Pensjonsetat.

Uavhengig av modell er det nødvendig at det stilles til rådighet tilstrekkelige ressurser gjennom statlige bevilgninger.

Hamdalseid, 05.11.04

Aase Hynne

Går til: Det Kongelige Sosialdepartement
Kopi til : Saksbehandler

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter:

NOU 2004: 13 En ny arbeids- og velferdsforvaltning

Faktiske forhold:Bakgrunn: Reformbehov og forslag.

Stortinget vedtok høsten 2001 å be Regjeringen om å utrede en sammenslåing av de tre etatene; Aetat, trygdeetat og sosialtjenesten og legge saken fram for Stortinget i løpet av 2002.

Regjeringen la fram St. melding nr. 14 i desember 2002 med forslag om at det etableres en felles førstelinjetjeneste i samarbeid mellom stat og kommune. Det skulle videre opprettes to nye statlige etater; en pensjonsetat og en etat for arbeid og relaterte ytelser som erstatning for dagens aetat og trygdeetat. Kommunens ansvarsområde og sosialtjenesten skulle være som i dag.

Stortinget behandlet meldingen våren 2003, men valgte å ikke realitetsbehandle den. Flertallet var av den oppfatning at meldingen ikke svarte på det Stortinget hadde bedt om en utredning av, og vedtok derfor å be Regjeringen om å utrede på nytt.

Stortingsflertallet ønsket en utredning om hvordan vi kan etablere en felles etat, et velferdskontor, der hele virkemiddelapparatet til arbeidsmarkedsetaten, trygdeetaten og sosialkontoret tas i bruk i saksbehandlingen overfor den enkelte bruker av tjenesten. Flertallet tok ikke standpunkt til hvorvidt en slik felles etat bør være statlig eller kommunal, og ba om en utredning av begge deler.

Regjeringen oppnevnte sommeren 2003 et utvalg for å utrede organisasjonsmodeller for en ny samordnet arbeids- og velferdsforvaltning. Utvalgets leder har vært av professor Jørn Rattsø. Utvalget la fram utredningen: NOU 2004: 13 "En ny arbeids- og velferdsforvaltning" 29. juni 2004. Utredningen anbefaler et todelt modell: en etat for arbeid og inntekt og en pensjonsetat.

Alternative modeller

I høringsdokumentet drøftes fire ulike modeller for fremtidig organisering:

1. Statlig arbeidslinje
2. Kommunal arbeidslinje
3. Statlig enetatsmodell
4. Kommunemodell

Rattsøutvalget anbefaler modell 1. Høringsinstansene bes om å komme med merknader til utvalgets vurderinger og forslag. Det er ønskelig å få høringsinstansenes vurderinger av samtlige modeller som utvalget drøfter, herunder synspunkter på:

- hva som kan være hensiktsmessig ansvarsfordeling mellom stat og kommune innenfor de

- ulike modeller
- målene for og organiseringen av førstelinjetjenesten

Modell 1. Statlige arbeidslinje

Her anbefales det en statlig **etat for arbeid og inntekt**, der de arbeidsrettede oppgavene samles en statlig etat. Stønader som har tilknytning til arbeidslivet, som for eks. dagpenger, sykepenger, rehabiliteringspenger, overgangsstønad, uførestønad m.m. inngår her, samt tiltak som arbeidsformidling, kvalifisering, attføring m.m.

En etat for arbeid og inntekt vil ha oppgaver som spenner fra myndighetsutøvelse som vedtak om ytelser for enkeltpersoner til ren tjenesteproduksjon. Etaten skal samle tiltak og ytelser som fremmer arbeidslinjen.

Videre anbefales en statlig **etat for pensjoner**, der ansvaret for pensjonsytelser, familieytelser og helserefusjoner legges. Eksempler på dette er alderspensjoner, barnetrygd, kontantstøtte m.m.

Utvalget anbefaler videre at **kommunene** beholder ansvaret for den **økonomiske sosialhjelpen** etter sosialtjenesteloven, og forslår samtidig innføring av en ny **statlig arbeidssøkerstønad**.

Utvalget foreslår at kommunen fortsatt skal ha ansvaret for det sosiale sikkerhetsnettet for den som faller utenfor de regelbaserte inntektsordningene. Det legges i begrunnelsen bl.a. vekt på at en full overføring av sosialhjelpen til en etat for arbeid og inntekt, vil innebære en forskyvning av oppgavene for etaten i retning av å håndtere sosiale problemer og at dette vil kunne vri kompetansebehovet og fokus bort fra arbeidsretting.

En ny arbeidssøkerstønad begrunnes med ønsket om bedre arbeidsretting av mange av de som i dag mottar sosialhjelp og at den kommunale sosialtjenesten da får bedre forutsetninger for å kunne konsentrere seg om sosialt arbeid.

Utvalget legger til grunn at **etaten for arbeid og inntekt**, etablerer en førstelinjetjeneste der brukerne kan forholde seg til ett lokalt kontaktpunkt, som sikrer at de får en helhetlig avklaring og et samordnet arbeidsrettet tjenestetilbud, samt en rask avklaring på hva som er den mest riktige økonomiske ytelse. Målgrupper her er eksempelvis arbeidsledige, yrkeshemmede, enslige forsørgere, ungdom som faller ut av skolen, personer som står i fare for å bli utstøtt av arbeidslivet.

I og med at kommunene beholder ansvaret for økonomisk sosialhjelp, slår utvalget fast at det vil være nødvendig å ha et samarbeid mellom etaten og kommunene.

Utvalget antar at **pensjonsetaten** kan ivareta en stor del av sitt førstelinjebehov i samarbeid med og samlokalisering med kommuner og etaten for arbeid og inntekt. Det er for denne etaten ikke aktuelt å etablere en førstelinje med egne lokale kontorer spredt over landet.

Utvalget mener at den anbefalte organisasjonsmodellen vil gi en bedre formåleffektivitet i form av flere i arbeid og økt brukerretting, og at den gir muligheter for en mer kostnadseffektiv drift. Gevinsten av en reform må veies opp mot de omstillingskostnadene som følger av reformen og at det er usikkerhet knyttet til beregninger av disse.

Modell 2. Kommunal arbeidslinje

I denne modellen vil alle oppgaver knyttet til arbeid og vurdering av arbeidsevne, bli overført til kommunen. de øvrige oppgavene forutsettes organisert i en statlig pensjonsetat på samme måte som i en statlig arbeidslinjemodell.

Hovedmålet for kommunene vil være å følge opp målet med flere i arbeid og aktiv virksomhet og færre på trygd og sosialhjelp. Kommunene må selv formulere de operative målene for sin del av arbeids- og velferdsforvaltningen.

Modell 3. Statlig enetatsmodell

Modellen samler ansvaret for arbeids- og velferdsforvaltningens oppgaver i en statlig etat. Det kan tenkes alternative avgrensninger i forhold til kommunens ansvar på samme måte som i den statelige arbeidsmodellen.

Etaten kan organiseres etter samme mønster som for den statlige arbeidsmodellen, direktorats-, styringsfunksjoner og myndighetsutøvelse organiseres som et forvaltningsorgan. For tjenesteyting brukes kontraktstyring og eksterne leverandører så langt som formålstjenlig. Etaten får stor frihet til selv å velge organisering, men etaten må som et minimum organiseres med to nivåer, for å sikre et forsvarlig klagebehandling kan ivaretas.

Modell 4. Kommunemodell

Modellen samler hele arbeids- og velferdsforvaltningens ansvarsområde hos kommunene. Det betyr at også de oppgavene som i den kommunale arbeidslinjemodellen er lagt til en statlig pensjonsetat, overføres til kommunene. Kommunene må her ha stor frihet til å velge organisasjonsløsninger lokalt.

Konklusjon, forslag til høringsuttalelse:

Namdalseid kommune mener at kommunemodellen bør velges.

En kan ikke se at utvalget har oppfylt forventningene om full samordning, da sentrale deler av to statlige etater blir samordnet, og den kommunale sosialtjenesten blir stående alene.

Det vises til Rapporten "Desentralisering og trygdeytelser" (Sosial- og helsedep. 1994):

"Hovedmålene er å stimulere det lokale hjelpeapparatet både organisatorisk og økonomisk til ytterligere å realisere "arbeidslinja" og til å intensivere det forebyggende arbeidet. For å oppnå dette må man i velferdssystemet søke å få til en sterkere integrering av de beslutninger som fører til kontantytelser eller tjenester. En måte å løse dette på er å samle ansvaret for enkelte kontantytelser og tjenester på samme forvaltningsnivå".

Disse intensjonene er ikke ivaretatt i den foreslått modell.

Kommunens rolle kan bli "Fattigkasse"

I den foreslåtte modellen kan en se for seg en utsiling av folk, de som faller innen for de normer som kreves for å få ytelser av den nye etat for arbeid og inntekt, og de som faller utenom som blir henvist til sosialkontoret, som blir en slags fattigkasse. Disse vil få et slikt stempel og vil være vanskelig å få i arbeid og tiltak. Dette er etter vårt synspunkt uheldig og vil i enda sterke grad bidra til å stigmatisere denne brukergruppen .

Arbeidslinja i praksis

Arbeidslinja iverksettes ikke gjennom likhet, **men likeverd og individuell tilpasning.**

De passive stønadene våre er forvaltet ut fra idealer om likbehandling og like ytelser, mens det i realiseringen av arbeidslinja krever individuell tilpassning for å lykkes.

Vi viser her til KS sine kommentarer til høringen: *" Det å gå fra en dørvakt-funksjon – til døråpnerrollen til arbeid, utdanning eller aktivitet; i form av aktivt å bistå mennesker slik at de kommer videre i sine livsprosjekter krever i stedet helt systematisk individuelt tilpasset bistand"*

Arbeidslinjas intensjoner har blitt satt sentralt ,men må realiseres lokalt. For å få den nødvendige gjennomføringskapasitet på dette nivået er en vanlig oppgavefordeling at kommunene står for gjennomføringen.

Arbeidssøkerstønad

Det synes uklart hvem som skal vurdere hvem som har rettigheter og hvilke kriterier skal legges til grunn. Tiltaket begrunnes med ønsket om bedre arbeidsretting av mange av de som i dag mottar sosialhjelp, og at den kommunale sosialtjenesten får bedre forutsetninger for å konsentrere seg om sosialt arbeid. Det mangler her en klar linje i.f.h.t. **helhetlig** tenkning rundt brukerne.

Stat eller kommune – Hvem er best?

Stortinget har i flere år gitt signaler om behovet for å samordne velferdsforvaltningen i et forsøk på å få bukt med den sterke veksten i antall stønadsmottakere og dermed i de offentlige utgiftene. Regjering og Stortinget har gått inn for arbeidslinja både som mål og virkemiddel i velferdspolitikken. Arbeidslinja har imidlertid ikke satt tydelige nok spor etter seg i praktisk politikk, i hvert fall ikke hvis man måler ut fra tilgangen på nye stønadsmottakere.

Målet med en aktiv velferdspolitikkk – arbeidslinja – er å få mennesker ut av passivt stønadsmottak og klientrolle. Arbeidslinja er ikke realistisk, antall uføretrygdde vokser sterkt.

Fire perspektiver taler for kommunal forankring av velferdsforvaltningen; demokratiperspektivet, brukerperspektivet, samordningsperspektivet og økonomisk effektivitet. Kommunemodellen innebærer at de tjenester og ytelser som er relevante i forhold til arbeidslinja, samles i en **kommunal Velferdsforvaltning**

Staten får ved en slik løsning ansvaret for overordnet styring, kontrollfunksjoner, klagebehandling og nasjonal infrastruktur. Oppgaver som løses sentralt, alderspensjon, barnetrygd mv. kan legges til en statlig Pensjonsetat.

21.10.04

Roar Pedersen
Rådmann

Solfrid Skevik
Helse- og sosialsjef